

Arbejder, men i Almindelighed tilsigtede Lovforslaget at ophæve eller forbyde alt Arbejde om Søn- og Helligdage, der paa nogen Maade kunde opsættes til andre Dage.

Der næst var der en Bestemmelse i det oprindelige Lovforslag, som jeg ogsaa maa henlede Opmærksomheden paa, og det var Bestemmelsen om, at Dagen for Valg til Folketinget saa vel som Dagen for den almindelige Valgertklases Valg af Valgmand til Landstinget ogsaa burde være fri. Det er efter min Formening ligeledes en af de Bestemmelser, som det er ret nødvendigt at saa fort igennem ved Lov. Arbejderne have kun denne ene Dag til at udøve deres politiske Rettigheder, og hvis en Fabrikant eller Arbejdsgiver vil paalægge dem Tvang i Retning af Arbejde den Dag, blive de altsaa affaarne fra at udøve deres politiske Ret. Grundloven eksisterer altsaa for saa vidt slet ikke for dem, de blive berøvede den Ret, de som Borgere have til at være medbestemmende ved, hvem der skal være deres Repræsentant i Rigsdagen. Denne Ret ere Arbejdsgiverne under den nuværende Ordning i mange Henseender i Stand til at berøve deres Arbejdere, for saa vidt der ikke kommer en Lov, der forhindrer det. — Endvidere var en anden Festsdag medtaget, nemlig Grundlovsdagen, idet man ligeledes har ønsket, at den skulde være en almindelig Fridag fra Klodden 12. — Da man havde forhandlet om dette Lovforslag i længere Tid, var det, at den højtærede Justitsminister fremkom med sit Forslag, som kun gik ud paa, at Butikkerne skulde holdes lukkede om Søndagen, og dette Forslag forandredes i Folketinget derhen, at det tillige kom til at omfatte foruden Butikkernes Lukning, Arbejdet i Fabrikker og fabrikmæssig drevne Værksteder, men tillige indbefattedes i Folketingets Affattelse af Lovforslaget ogsaa Grundlovsdagen og Valgdagen. Endelig var der sat en Bestemmelse ind, som tillod offentlige Forlystelser og offentlige Forsamlinger at finde Sted i den almindelige Kirketid, naar blot ikke Gudstjenesten blev forstyrret derved. Flere af disse Bestemmelser bleve fjernede af Forslaget ved Landstingets Behandling i forrige Samling, saaledes som den foregaaende ærede Taler allerede har gjort opmærksom paa.

Med Hensyn til de Indskrænkninger, Lovforslaget har været underkastet, vil jeg tillade mig at bemærke, at jeg finder det meget uheldigt, naar man, som der først var Tale om, indskrænkede det til Butikkernes Lukning, thi naar man kun tager en Del af Arbejderne med under et saadant Lovforslag, frygter jeg meget for, at Lovforslaget, naar det endelig blev vedtaget, vilde blive følt anderledes af en stor Del Medborgere, end det ellers vilde blive følt. For det første er der dette, at naar Arbejderne i Fabrikkerne, paa Lager i Bathuse, kort sagt paa de Steder, der staa i Forbindelse med Handelen, ikke samtidig ere forbudte, er det jo dog selvfølgelig, at Principalerne ved Handelen, som nu ifølge Lovforslaget have fuld Frihed om Søndagen, idet de kunne forlade Forretningerne, alligevel kunne tvinge deres Arbejdere og undergionne til at arbejde bag ved Skodderne paa Bathusene og andre Steder, medens de dog selv have fri. Naar der skal gives Lovbestemmelser om dette Forhold, finder jeg, at det bør være saaledes, at navnlig de, der trænge mest til Frihed, saa Frihed og det er da de underordnede Arbejdere, der trænge mest til Frihed, efter som Principalerne jo dog i Almindelighed have andre til at udføre det grovere Arbejde og i Reglen kunne tage sig fri paa andre Tider og derfor trænge mindre haardt til Frihed end selve Arbejderne. — Men saa er der endvidere den store Mængde Næringsdrivende, som ikke have Raad til at holde Folk. Ogsaa disse ønske selv en Fridag om Søndagen, men man veed nok, af hvilke Grunde, det er, at de holde deres Butikker aabne; det er af Konkurrencehensynet. Naar de nu blive tvungne til at give Afkald paa Handelen om Søndagen, medens der ikke gives nogen almindelig Arbejdsfrihed for en stor Mængde Mennesker, saaledes at disse for en stor Del ogsaa skulle arbejde om Søndagen, frygter jeg for, at mange af disse mindre Næringsdrivende ville se paa Loven med andre Øjne end dem, hvormed der ellers bliver set paa den. De ville maaste saa betragte den som et Tryk, der bliver lagt paa dem, hvorimod de ville se anderledes paa den, naar den Frihed, her er Tale om, var almindelig for alle eller i alt Fald for saa mange, som der paa nogen Maade kan være Tale om.

Med Hensyn til Fabrikker tror jeg heller ikke, at der er nogen egentlig Grund til at